

Helsingin yliopisto - Helsingfors universitet - University of Helsinki ID 2007-212

Tiedekunta-Fakultet-Faculty Valtiotieteellinen tiedekunta		Laitos-Institution-Department Sosiaalipsykologian laitos	
Tekijä-Författare-Author Matikainen, Katri			
Työn nimi-Arbetets titel-Title Käyttäytyminen uhkatilanteessa : Poistumisreitin valintaan vaikuttavat sosiaalipsykologiset tekijät tulipalossa			
Oppiaine-Läroämne-Subject Sosiaalipsykologia			
Työn laji-Arbetets art-Level Pro gradu		Aika-Datum-Month and year 2007-05-14	Sivumäärä-Sidantal-Number of pages 91 s.
<p>Tiivistelmä-Referat-Abstract</p> <p>Pro gradu -tutkielmani selvittää ihmisen käyttäytymistä uhkatilanteessa, tarkemmin niitä sosiaalipsykologisia tekijöitä, jotka vaikuttavat tulipalonaikaiseen poistumiseen ja reitin valintaan. Tutkielma on tehty osana Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen (VTT) hanketta, jossa kehitetään evakuoinnin simulointiohjelma huipputasoa edustavan tulipalonlaskentaohjelman yhteyteen. Kehittämällä evakuoinnin simulointiohjelma tulipalonlaskentaohjelman yhteyteen voidaan yhdistää tulipalon ja evakuoinnin simulointi sekä mallintaa tulipalon vaikutusta ihmisten käyttäytymiseen.</p> <p>Paloturvallisuussuunnittelun keskeisimpiä päämääriä on varmistaa, että rakennuskohteessa olevat ihmiset voivat tulipalon sattuessa siirtyä turvaan, ennen kuin olosuhteet muodostuvat henkilöturvallisuuden kannalta kohtalokkaiksi. Poistumisen laskentamenetelmät eivät tällä hetkellä ota riittävästi huomioon tulipalotilanteessa olevien ihmisten käyttäytymiseen vaikuttavia sosiaalipsykologisia säännönmukaisuuksia. Koska aineistoa ihmisen käyttäytymisestä tulipalon aikaisessa uhkatilanteessa on niukalti, tämänhetkiset mallit perustuvat pitkälti olettamuksiin. Koska tulipaloa tutkittaessa tulee vastaan niin eettiset seikat (häätätilanteen jäljittely) kuin sekin, että jossain täytyisi palaa, täytyy tutkimusmuotona hyödyntää saatavilla olevaa tutkimustietoa aiheesta. Tämän ja tutkimusalueen ainutlaatuisuuden ja uraauurtavuuden vuoksi työ on kirjallisuuskartoitus, jossa luodaan teoreettista pohjaa alueen tutkimukselle. Kehitetty malli ihmisten käyttäytymisestä perustuu käsillä olevan pro gradu -tutkielmani kirjallisuudessa esitettyihin havaintoihin.</p> <p>Analysoin aikaisempaa tulipaloja koskevaa kirjallisuutta sosiaalipsykologisista näkökulmista ja sosiaalipsykologista perustutkimusta hyödyntäen. Rajasin opinnäytetyöni tutkimusalueen koskemaan poistumisen vaiheista ns. siirtymisvaihetta. Keskeisiä näkökulmia opinnäytetyössäni ovat sosiaalinen vaikutus (enemmistö- ja vähemmistövaikutus), liittyminen (affiliation) tuttuihin ihmisiin ja paikkoihin sekä stressin merkitys päätöksentekoon. Saatavilla olevan tutkimustiedon kuvaileva luonne huomioon ottaen täytyy ymmärtää, ettei tutkimustieto suoraan onnistu testaamaan esimerkiksi mitään pakokäyttäytymisen mallia.</p> <p>Keskeisiksi reitin valintaan vaikuttaviksi tekijöiksi osoittautuivat niin reitin kuin ihmistenkin tuttuus, merkittävien toisten, kuten perheen jäsenten ja ystävien, tekemät reitin valinnat, enemmistön, "päteviltä" näyttävien muiden, valinnat, sekä sosiaalipsykologisen kokonaiskuvan perusteella ohjeiden selkeys sekä alentunut toimintakyky. Tulokset antavat olettaa, että perinteisenä pidetty, fyysisen tieteen, näkemys, joka olettaa ihmisten liikkuvan häätätilanteessa homogeenisena massana ja pois päin tulesta kohti lähintä reittiä, johtaa palosuunnittelussa kestävämpiin ratkaisuihin. Puhuttaessa poistumisreiteistä tulisi aina ottaa huomioon palon aiheuttama vaihteleva, monimutkainen ja monitulkintainen tilanne. Muiden käyttäytymisen ja tuttuuden merkitys reitin valintaan, kuin myös aikapaineen ja stressin merkitys tulipalonaikaisessa häätätilanteessa, vaikuttavat aiemman tutkimuksen valossa tärkeiltä tulevaisuuden tutkimuskohteilta. Sosiaalinen vaikutus on poistumisen ja reitin valinnan kannalta tarkasteltuna uusi näkökulma, jota olisi kiinnostavaa tutkia palojen yhteydessä.</p>			
Avainsanat-Nyckelord-Keywords vaaratilanteet häätätilanteet uhkatilanteet tulipalot onnettomuudet käyttäytyminen päätöksenteko sosiaalinen vuorovaikutus enemmistövaikutus - sosiaalipsykologia vähemmistövaikutus - sosiaalipsykologia konformisuus paniikki evakuointi paloturvallisuus henkilöturvallisuus			
Säilytyspaikka-Förvaringsställe-Where deposited			

Muita tietoja-Övriga uppgifter-Additional information